

HISTORIA

WYMAGANIA EDUKACYJNE KLASA 6

ROZDZIAŁ I: NARODZINY NOWOŻYTNEGO ŚWIATA

Uczeń :

- poprawnie posługuje się terminami: *karawela, kompas*;
- podaje lata: odkrycia Ameryki (1492 r.) oraz pierwszej wyprawy dookoła Ziemi (1519-1522r.) i określa, w którym wieku doszło do tych wydarzeń;
- wymienia Krzysztofa Kolumba jako odkrywcę Ameryki oraz Ferdynanda Magellana jako dowódcę wyprawy dookoła świata;
- posługuje się terminem: *cywilizacje prekolumbijskie*;
- przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: *Stary Świat, Nowy Świat*;
- wymienia nazwy rdzennych ludów Ameryki (Majowie, Aztekowie i Inkowie);
- podaje przykłady towarów, które przewożono między Ameryką a Europą;
- przedstawia po jednym pozytywnym i negatywnym skutku wielkich odkryć geograficznych;
- wskazuje odkrycie Ameryki jako początek epoki nowożytnej;
- poprawnie posługuje się terminem: *renesans*;
- podaje czas trwania epoki renesansu i zaznacza ją na osi czasu ;
- wymienia Jana Gutenberga jako wynalazcę druku;
- wskazuje Leonarda da Vinci jako człowieka renesansu i określa dwie lub trzy dziedziny jego zainteresowań;
- poprawnie posługuje się terminem: *mecenat*;
- wymienia Leonarda da Vinci i Michała Anioła jako wybitnych twórców włoskiego odrodzenia;
- poprawnie posługuje się terminami: *odpust, reformacja, protestanci* ;
- określa początek reformacji (1517 r.) i zaznacza tę datę na osi czasu;
- wskazuje wystąpienie Marcina Lutra jako początek reformacji;
- poprawnie posługuje się terminami: *sobór, kontrreformacja, seminarium duchowne*;
- wyjaśnia cel założenia zakonu jezuitów;
- wskazuje zakon jezuitów jako instytucję powołaną do walki z reformacją.

ROZDZIAŁ II: W RZECZYPOSPOLITEJ SZLACHECKIEJ

Uczeń :

- poprawnie posługuje się terminami: *szlachta, herb, szabla, demokracja szlachecka, przywilej, magnateria, szlachta średnia, szlachta zagrodowa, gołota*;
- przedstawia prawa szlachty odziedziczone po rycerskich przodkach;
- wymienia zajęcia szlachty;
- przedstawia różnicowanie stanu szlacheckiego;
- wyjaśnia funkcjonowanie zasady *liberum veto*;
- poprawnie posługuje się terminami: *folwark, dwór, spław wiślany, szkuta, spichlerz, pańszczyzna*;
- podaje i zaznacza na osi czasu datę hołdu pruskiego (1525 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia;
- wymienia ostatnich władców z dynastii Jagiellonów: Zygmunta I Starego i Zygmunta Augusta;
- wskazuje na mapie Prusy Książęce, Prusy Królewskie, Inflanty;
- wskazuje na obrazie Jana Matejki *Hołd pruski* postaci Zygmunta Starego i Albrechta Hohenzollerna;
- wymienia Mikołaja Kopernika jako twórcę teorii heliocentrycznej;
- wymienia Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego jako twórców literatury renesansowej w Polsce;
- poprawnie posługuje się terminami: *unia personalna, unia realna*;
- podaje i zaznacza na osi czasu datę podpisania unii lubelskiej (1569 r.), określa wiek, w

- którym doszło do tego wydarzenia;
- wyjaśnia nazwę Rzeczpospolita Obojga Narodów;
- poprawnie posługuje się terminem: *elekcja, wolna elekcja, bezkrólewie*;
- podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszej wolnej elekcji;
- wskazuje Henryka Walezego jako pierwszego króla elekcyjnego.

ROZDZIAŁ III: W OBRONIE GRANIC RZECZYPOSPOLITEJ

Uczeń :

- poprawnie posługuje się terminem: *hetman*;
- podaje i zaznacza na osi czasu datę bitwy pod Kłuszynem (1610 r.), określa wiek, w którym doszło do tego wydarzenia;
- wymienia Stefana Batorego jako kolejnego po Henryku Walezym władcę Polski;
- opisuje, w jakim celu została utworzona piechota wybraniecka;
- przedstawia, jak zakończyły się wojny o Inflanty prowadzone przez Stefana Batorego;
- opowiada o znaczeniu bitwy pod Kłuszynem;
- podaje datę bitwy pod Kircholmem (1605 r.) i nazwisko dowódcy polskich wojsk (Jan Karol Chodkiewicz);
- wskazuje na mapie Szwecję, Inflanty, Wisłę, Kircholm i Pomorze Gdańskie;
- wymienia elementy uzbrojenia husarza i pokazuje je na ilustracji;
- wymienia stolice Polski (Gniezno, Kraków, Warszawa)
- wyjaśnia, dlaczego przeniesiono stolicę z Krakowa do Warszawy;
- wskazuje Bohdana Chmielnickiego jako przywódcę powstania Kozaków na Ukrainie;
- poprawnie posługuje się terminem: *potop szwedzki*;
- podaje i zaznacza na osi czasu daty potopu szwedzkiego (1655–1660 r.) oraz pokoju w Oliwie (1660 r.)
- wskazuje Stefana Czarnieckiego jako bohatera walk ze Szwedami;
- charakteryzuje postaci Stefana Czarnieckiego i Augustyna Kordeckiego;
- poprawnie posługuje się terminami: *sultan, husarz, janczar, islam, wezyr*;
- podaje i zaznacza na osi czasu daty bitwy pod Chocimiem (1673 r.) oraz odsieczy wiedeńskiej (1683 r.);
- charakteryzuje postaci Jana III Sobieskiego i Kara Mustafy;
- podaje przyczyny wyprawy Jana III Sobieskiego pod Wiedeń;
- wymienia skutki wojen z Turcją;
- wskazuje na mapie państwa, z którymi Rzeczpospolita prowadziła wojny w XVII w.;
- wymienia skutki wojen toczonych przez Rzeczpospolitą w XVII w.;
- poprawnie posługuje się terminem: *barok*;
- wymienia dwie lub trzy cechy charakterystyczne dla architektury barokowej.

Rozdział IV. OD ABSOLUTYZMU DO REPUBLIKI

Uczeń:

- poprawnie posługuje się terminem: *monarchia absolutna*;
- przywołuje postać Ludwika XIV jako władcy absolutnego;
- wyjaśnia, dlaczego Ludwika XIV określano mianem Króla Słońce;
- opisuje życie w Wersalu w czasach Ludwika XIV;
- wymienia i krótko charakteryzuje postaci Karola I Stuarta, Olivera Cromwella i Wilhelma Orańskiego;
- wskazuje organy władzy w monarchii parlamentarnej;
- wskazuje Anglię jako kraj o ustroju monarchii parlamentarnej;
- poprawnie posługuje się terminami: *oświecenie, klasycyzm*;
- zaznacza na osi czasu epokę oświecenia;
- wymienia najważniejsze dokonania naukowe i techniczne epoki oświecenia (np. termometr lekarski, maszyna parowa);
- charakteryzuje styl klasycystyczny;
- wskazuje Rosję, Austrię i Prusy jako potęgi europejskie XVIII stulecia;
- poprawnie posługuje się terminami: *kolonia, konstytucja*;

- określa czas powstania Stanów Zjednoczonych;
- podaje i zaznacza na osi czasu datę uchwalenia konstytucji USA – pierwszej takiej ustawy na świecie (1787 r.);
- przywołuje postać Jerzego Waszyngtona jako pierwszego prezydenta USA;
- wymienia Tadeusza Kościuszkę i Kazimierza Pułaskiego jako polskich bohaterów walki o niepodległość USA.

ROZDZIAŁ V: UPADEK RZECZYPOSPOLITEJ

Uczeń:

- poprawnie posługuje się terminami: *unia personalna, anarchia*;
- wymienia Augusta II Mocnego i Augusta III Sasa jako monarchów sprawujących władzę w Polsce na początku XVIII w. ;
- przedstawia Stanisława Konarskiego jako reformatora Rzeczypospolitej i krótko opisuje propozycje jego reform;
- poprawnie posługuje się terminami: *rozbiory Polski, ambasador, emigracja*;
- podaje i zaznacza na osi czasu datę pierwszego rozbioru Polski (1772 r.);
- przywołuje i charakteryzuje postać Stanisława Augusta Poniatowskiego jako ostatniego króla Polski;
- wymienia państwa, które dokonały pierwszego rozbioru Polski i wskazuje je na mapie;
- wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas pierwszego rozbioru;
- przedstawia przyczyny pierwszego rozbioru Polski;
- poprawnie posługuje się terminami: *szkoła parafialna, obiady czwartkowe*;
- wskazuje Stanisława Augusta jako oświeceniowego mecenasa sztuki;
- przedstawia przyczyny powołania Komisji Edukacji Narodowej;
- wskazuje cel wychowania i edukacji młodzieży w XVIII w.;
- poprawnie posługuje się terminem: *konstytucja*;
- podaje i zaznacza na osi czasu daty: uchwalenia Konstytucji 3 maja (1791 r.), obrad Sejmu Wielkiego (1788–1792 r.) i drugiego rozbioru (1793 r.)
- wskazuje na mapie ziemie utracone przez Polskę podczas drugiego rozbioru;
- wymienia państwa, które dokonały drugiego rozbioru Polski;
- wymienia najważniejsze reformy Sejmu Czteroletniego;
- wymienia najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (zniesienie liberum veto i wolnej elekcji);
- poprawnie posługuje się terminami: *naczelnik, kosynierzy, zaborcy, insurekcja*;
- podaje i zaznacza na osi czasu daty insurekcji kościuszkowskiej (1794 r.) oraz trzeciego rozbioru Polski (1795 r.);
- charakteryzuje postać Tadeusza Kościuszki;
- wymienia państwa, które dokonały trzeciego rozbioru Polski;
- wymienia przyczyny wybuchu i upadku powstania kościuszkowskiego.

ROZDZIAŁ VI: REWOLUCJA FRANCUSKA I OKRES NAPOLEOŃSKI

Uczeń:

- poprawnie posługuje się terminami: *konstytucja, rewolucja, Bastylia, burżuazja, Stany Generalne*;
- podaje i zaznacza na osi czasu datę wybuchu rewolucji we Francji (14 lipca 1789 r.);
- charakteryzuje postać Ludwika XVI;
- wymienia i charakteryzuje stany społeczne we Francji;
- podaje wydarzenie, które rozpoczęło rewolucję francuską;
- charakteryzuje krótko postać Napoleona Bonapartego jako cesarza Francuzów i wybitnego dowódcę;
- przedstawia okoliczności przejęcia władzy przez Napoleona;

- przedstawia przyczyny wyprawy Napoleona na Rosję;
- opisuje, jak zakończyła się wyprawa Napoleona na Rosję;
- opisuje, w jakich warunkach atmosferycznych wycofywała się Wielka Armia;
- wyjaśnia, dlaczego bitwa pod Lipskiem została nazwana „bitwą narodów”;
- poprawnie posługuje się terminami: *legiony*, *emigracja*;
- podaje i zaznacza na osi czasu datę utworzenia Legionów Polskich we Włoszech (1797 r.);
- wyjaśnia, kim byli Jan Henryk Dąbrowski i Józef Wybicki;
- podaje nazwę hymnu Polski i wskazuje jego związek z Legionami Polskimi we Włoszech;
- przedstawia cel utworzenia Legionów Polskich i opisuje walki z ich udziałem;
- podaje i zaznacza na osi czasu daty utworzenia (1807 r.) i likwidacji Księstwa Warszawskiego (1815 r.);
- przedstawia okoliczności utworzenia Księstwa Warszawskiego;
- podaje przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego.